

YALNIZLIK MAHŞERİ ALÂEDDİN ÖZDENÖREN

BIYOGRAFI

Mustafa Aydoğan

APORT SEVEN
2.15

Mustafa AYDOĞAN

1964 Kahramanmaraş doğumlu. Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümünü bitirdi (1989). Maliye Bakanlığı'nda çalışıyor. Edebiyat Ortamı dergisini çıkardı ve yönetti (2008-2015). 2010-2014 yılları arasında Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı'nı hazırladı. Bugün Konuştuklarımız adlı şiir kitabıyla 2012 Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Şairi Ödülünü aldı.

Yayımlanan Kitapları:

Şiir: Kendini Aynalarda Çoğaltan Şehir (1997), Bir Dolu Bakır Yaz (1999), Bahar Köpüğü (2004), Az Önce (2012), Bugün Konuştuklarımız (2012), Güneşin Ayak İzini Takip Et (2014). Deneme: Yazma Sevinci (2014), Kitabın Kimliği (2015). Düşünce: Yüzdeki Leke (2014). İnceleme: Aşk Yolcuları (2015).

Yalnızlık Mahşeri
Alâeddin Özdenören

Mustafa AYDOĞAN

Yalnızlık Mahşeri Alâeddin Özdenören

•
Cümle Yayınları: 26

Biyografi Dizisi: 7

•
Yayın Yönetmeni: Muhsin METE
Dizi Editörü: Mehmet Can DOĞAN

•
Teknik Hazırlık

Kelime Yayıncılık

•
Kapak ve Sayfa Tasarımı

Sarakusta

www.sarakusta.com.tr

•
© *Bu kitabın tüm yayın hakları, yazarıyla yapılan sözleşme gereğince,
Kelime Yayıncılık'a aittir.*

Birinci Baskı, Kasım 2015

•
ISBN: 978-605-9147-15-6

•
Yönetim Adresi

Kelime Yayıncılık Reklam Tic. Ltd. Şti.

Reşit Galip Cad. Hatır Sok. No: 23/2 G.O.P / ANKARA

Telefon: (0312) 437 08 85 - 437 08 86

Faks: (0312) 437 08 87

e-posta: bilgi@kelimeyayincilik.com

web: www.cumleyayinlari.com

•
Baskı

Dumat Ofset

Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No: 6 Şaşmaz - Etimesgut / ANKARA

Telefon: (0312) 278 82 00 pbx

Faks: (0312) 278 82 30

web: dumat@dumat.com.tr

Cümle Yayınları, Kelime Yayıncılık'ın tescilli markasıdır.

*“Ben her zaman şiirin başköşesine otururum.
Orada ağırlanırım.”*

Sunuş

Bu bir biyografi kitabıdır. Bir büyük şairin, bir 'yalnızlık mahşeri'nin hayat hikâyesini anlatır. Doğduğum şehirde doğan, gençliğimi geçirdiğim şehirde gençliğini geçiren, hayaller kurduğum şehirde hayaller kuran, ilk şiirlerimi yazdığım şehirde şiirler yazmaya başlayan, tombul yüzlü, aydınlık bakışlı, gülen gözlü ve dünyaya ilişkin hiç bir maddi hesabı olmayan Alâeddin Özdenören'in macerasından söz eder.

Bu kitap, bir borç ödeme teşebbüsüdür. Şahsıma ait bir borçtan değil, edebiyat dünyamızın topyekûn borcundan bahsediyorum. Bir şair, şiir yazarak topluma borcunu ödemiş olur ama toplum şaire karşı borcunu bir tek yolla öder: Şiirlerini severek ve onu hep hatırlayarak... Bu kitap, bir hatırlama ve hatırlatma amacı güdüyor.

Biyografi kitapları, okurun zihninde bir imge oluşturmalıdır, diye düşünmüşümdür öteden beri. Kitabın son yaprağı çevrildiğinde okurun yüreğinde bir kıpırdama, dimağında estetik bir haz, ruhunda bir ilham ateşi yanmalıdır. Okur, bir insan tekinden başlayıp dünyaya doğru giden yolun ucunu görebilmelidir. Bu kitabın, bu düşüncelerimizin ne kadarını gerçekleştirdiğine elbette okur karar verecektir. Ben, Alâeddin Özdenören diye birinden bahsettim; kelimeyi şiirde yeniden diriltmiş, varlığını varlık nedenini sorgulamış, insanın insanlık durumuna kafa yormuş, hayatla bir türlü barışık olamamış, yalnız, mahzun, dağınık, atılğan, gözü kara, bilge ve hak ettiğinden pek azını

alabilmiş birinden... Bu noktaları bir araya getirerek bir imge oluşturmaya çalıştım.

Bu çalışma, yaklaşık bir yılda tamamlandı. Biyografi kitapları, aslında, daha uzun sürelerde tamamlanmayı hak ederler. Bu tür kitapların oluşum süreçleri bir çok bilgiye ihtiyaç duyar çünkü. Bunun da ötesinde, bütün bu bilgilerin bir imge içine yerleştirilmeleri için zaman üstüne zaman gereklidir. Böyledir ama, her kitabın bir kaderinin olduğunu da düşünürüm. Bazı kitaplar zamanlarını uzatırlar, bazıları da kısaltırlar.

Bu kitabın yazılması sürecinde benden yardımlarını esirgemeyen bütün dostlarıma, özellikle de, bazı belgelere ulaşmamda önemli yardımlarını gördüğüm değerli kardeşim Mücahit Gündoğdu'ya çok teşekkür ediyorum.

İyi okumalar.

Etlik, Ankara

04.11.2015

1.

*Ben de biliyorum
Uygun olmadığımı
Bu dünyaya*

Görüşmek istediğimizde her an görüşebileceğimiz bir mekân yakınlığı ve imkân bolluğu vardı. Hayatımın çoğu Ankara'da geçti. Alâeddin Özdenören de uzun yıllar Ankara'da yaşadı. İkimizin de aynı şehri paylaştığımız, aynı zamanlarında nefes aldığımız yılların sayısı hiç de az değildir. Üstelik kendisini çok sevdiğimi de söylemem gerekir. Alâeddin Özdenören benim için önemli bir şairdi ve şiire ilk başladığım yıllardan itibaren okuduğum, takip ettiğim, bunun da ötesinde içten içe şahsına muhabbet duyduğum birisiydi. Onunla dost olmayı isterdim ama olamadım. Bunun için herhangi bir çaba harcadığımı da söyleyemem. Belki de çekingenliğimdenidir. Pek az karşılaştım. Pek az konuştum. Özdenören'in seçtiği hayat biçiminin de bunda etkisi olmuş olabilir. Yalnızdı. Garipti. Tuhaftı. Sadece benim için mi böyleydi? Sanmam. Hakkında konuşulanlara bakılırsa herkes için ya da çoğu kişi için böyle olmalı. O bir fıkra kahramanıydı. Tuhaf davranışları hepimizi güldürmüştür. Bu davranışlara sebep olan ise sanırım dalgınlığı idi.

Alâeddin Özdenören, dalgınlıklar ülkesidir. Rüzgârlı bir Ankara gününde, Kızılay'dan Ulus'a doğru giderken sigarasını yakmak için rüzgâr dolayısıyla yönünü geldiği tarafa dönmesi ve sigarasını yaktıktan sonra gittiği yönü unutup, sigarasını yaktığı yöne doğru devam etmesi hep anlatılagelmıştır. Bir seferinde de İstanbul'da, boğazdan karşıya geçerken vapurda arkadaşlarına avuç avuç leblebi dağıtmaya başlaması ve bir müddet sonra, yanına oturduğu ve tanımadığı adamın birden Alâeddin Özdenören'in elini ceketinin cebinde yakalayarak "Yeter artık. Kalanını da çocuklarıma götüreyim" demesi ve bu büyük şairin elinin yanlışıyla ve dalgınlıkla yanındaki tanımadığı adamın cebine girip çıkması gülme duygumuzu yıllarca harekete geçirmiştir.

Onun iç maverasının bir kısmına şiirlerinden tanık olduğumuzu söyleyebiliriz. Çoğunu ise yanında götürmüş olmalı. Onun maverasına yeterince tanık olmuş olsaydık karşımıza devasa bir acılar ve inanışlar fotoğrafı çıkabilirdi. Ruhunda açık bırakılmış ve her hareketinde bir başka damarını kesen ama hiç birimizin şahit olma imkânı yakalayamayacağı acılarına, ıstıraplarına ve hicranlarına yeni yerler açan bıçağı görebilirdik.

Hemen herkesle onlarca söyleşinin yapıldığı bir edebiyat ortamında onunla yapılan söyleşi sayısı o kadar az ki. Herkesin konuştuğu ve konuşturulduğu bir çağda bir el onu âdeta susturmuş ve görünmezleştirmiş. Hakkında yazılan yazıların azlığı da işin cabası. Kimse şiirlerinin denizine cesaretli bir dalış yaparak o içli şiirleri yeni keşiflerle bize anlatma girişiminde bulunmamış. Alâeddin Özdenören'in hem şahsi macerası hem de şairliği, üze-

rinde yepyeni sözler söylenebilecek bakir bir alan olarak hâlâ kendi eleştirmenini bekliyor. Onun okuru da sanki geleceğin içine saklanmış gibi. Şiirlerin kendi yolcularını bulacağı hicret vakitleri vardır. Kitaplardan, sayfalarından mısra mısra koparak bu yolcuların gönüllerine uçar, orada mekân tutar, şehir kurarlar. Bu bir nevi hicrettir. Hiç bir hicret, kendi zamanını ve mekânını bulmadıkça gerçekleşmez. Her şairin geleceğe nizam ve muştı götüreceği zamanlar farklı farklıdır. Hiç bir şairin başlama gongunun zamanı diğerinkine benzemez. Bu gong çaldığında şiirler şairden önce yerleşecekleri mekânlara doğru koşarlar. Bu mekân hikmet ve gönül mekânıdır. Kimininki önce ulaşır kimininki sonra ulaşır.

Kendi hikâyesi içinde herkes yalnızdır. Alâeddin Özdenören'in hikâyesi bir şair hikâyesidir. Bir yanılla herkesin hikâyesinden bir parça taşır, diğer yanılla her şiiriyle yeni bir hikâye başlatır. Şair, başka gönüllerde hikâyeler başlatan kişidir. Şiirin kendisi hikâye değildir belki ama düştüğü her mekânda bir hikâye başlatır. Vardığı noktada bir hikâyenin gongunu vuramamış şiir talihsizdir. Özdenören, bir hikâye başlatıcısıdır. Yalnızlığını damıta damıta bir başlangıç noktası oluşturmuştur.

2.

Uzaklarda yangın kıvıllığı
Maraş
Unutulmuş bir kehanet gibi

Alâeddin Özdenören, 1940 yılında Maraş'ta doğdu ve 26 Haziran 2003 yılında Balıkesir'de vefat etti. İsmi, Maraş'ın da sınırları içinde bulunduğu Dulkadiroğlu Beyliğinin büyük hükümdarı Alâüddevle'den gelir. İsmi-nin ilginç bir hikâyesi vardır: Anne Nezahat Hanım, doğumdan bir kaç ay önce büyük hükümdar Alaüddevle'yi rüyasında görür. Bu rüyada Alâüddevle, Nezahat Hanım'a ikiz çocuk sahibi olacağını, önce doğan çocuğa kendi adını vermesini ister. Alâüddevle, bir bakıma Nezahat Hanım'ın dedesi sayılır, çünkü bu boyun Kısakürek soyundan gelmektedirler. Necip Fazıl Kısakürek'in de mensup bulunduğu bir soy.

Babası, İstanbul, Eyüp'ten. Annesi Maraşlı.

Sadece isminin hikâyesi değil, doğumuna ilişkin de ilginç bir öngörü vardır. Alâüddevle, rüyanın içinden annesinin kalbine ikiz bir çocukları olacağını fısıldar ama müjde sadece bununla sınırlı değildir. Bu rüyadan yıllar önce

de bir Fransız hemşire aynı gerçeği babasına rüya diliyle değil, dünya diliyle söylemiştir.

Babası Hakkı Bey, henüz nişanlılık sürecinde iken bir gün hastalanır ve İstanbul'da Mazhar Osman'ın baştabibi olduğu Fransız hastanesinde altı ay kadar yatar. Taburcu olacağı sırada Hakkı Bey'e bakan bir Ermeni hemşire evli olup olmadığını sorar. Nişanlı olduğunu öğrenince, "bu adam evlenirse çocukları hep ikiz doğar" der. Kehanete benzer bir söz. Nedeni sorulmamış veya anlayışlamamıştır Fransız Hemşirenin öngörüsünün. Ne ki söylediği gibi olmuş. Hakkı Bey ile Nezahat Hanımın evlilikleri gerçekleşince ilk doğum gerçekten ikiz olarak gerçekleşmiş. İlk doğan çocuğa Alâeddin adını, bir saat sonra doğan ikinci çocuğa da Rasim adını vermişler. Her iki bebek de sorunlarla dünyaya gelmişler. Alâeddin, bir bacağı kırık olarak doğmuş. Bu kırık sonradan kaynamış ama kırık yerden bir ben çıkmış. O "ben" hayatı boyunca yerli yerinde duracaktır. Rasim ise doğduğunda hiç bir canlılık emaresi taşımamış. Tam ölü doğduğuna hükmedeceklerken, birinin önerisiyle ayağının altını jiletle kanatmışlar ve ancak o zaman bebekten çığlık sesi duyulmuş ve hayata dönmüş. Bu doğumu takip eden doğum da yine ikiz olarak gerçekleşmiştir.

1940'lı yıllarda insanların kendilerine en güvenli meslek olarak seçtikleri memurluk bu talihli ailenin nispeten rahat bir hayat yaşamasını sağlamıştır. Babası Hakkı Bey Bayındırlık Müdürlüğü'nde bir memur olarak görev yapmaktadır. Anne Nezahat Hanım ise ev hanımıdır.

O tarihlerde Maraş, Hititler döneminde yığma suretiyle yapılmış kalenin eteklerine ve civarına yerleşmiş tipik

bir Anadolu şehridir. Kalenin çevresinde ahşap, kerpiçten yapıma, avlulu, iki katlı klasik Maraş evlerinden biri de Hakkı Bey'e aittir. Bu ev, biri önemli bir şair, diğeri önemli bir hikâyeci olacak iki kardeşin doğumlarına ev sahipliği yapacak ve onlar orada ruhlarının serpilip geliyeceği çocukluk dönemlerini geçireceklerdir.

Soyadları ise, 1934 yılındaki Soyadı Kanunu'na göre mecburen alınmış, aile için hiç bir tarihi arka plana sahip olmayan bir soy addır. Kanunen herkes soyadı almak zorunda olduğu için Hakkı Bey de "Ören" soyadını almak ister. Fakat bu soyadın başkaları tarafından alındığı kendilerine bildirilince dayısının önerisiyle "Özdenören" soyadını alırlar.

Altı yaşına geldiklerinde kardeşi Rasim Özdenören ile birlikte Sakarya İlkokulu'na kaydolurlar ve aynı sraya yan yana otururlar. Okul Müdürü Nurettin Bey, birinci sınıfın sonlarına doğru sınıfta bir derecelendirme yapar ve ikizlere "siz ikincisiniz" der. "Okumaya, yazmaya karşı ilginiz çok iyi." Üç yıl boyunca el ele tutuşarak birlikte okula giderler. Alâeddin Özdenören'in bu üç yıla ilişkin ifadesi şöyledir: "Ve şiirle bu yıllarda, bu üç yıl içinde tanıştım." Fakat daha sonra, şiire başlama yaşının ilkokul yıllarından önceye dayandığını söyler. Şiirle ilk tanışmasına, Kur'an öğrenmek üzere gönderildiği mahalle mektebindeki hocasının sebep olduğunu söyler. Okumaya gelen çocuklara ilgisiz, sessiz ve yaşlı bir kadın olan hocası Kur'an eğitimi olarak pek bir şeye vermese de ona bir mani öğretmiştir:

Eyyam geldi kış geldi
Safa geldi hoş geldi

Sabahın seher vaktinde
Çıktı bir derviş geldi.

Bu yaşlarına ilişkin bazı hatıralarına değinmekte fayda var. Çünkü bu hatıralar ilerde ona sadece çocukluğun sesi olarak değil, bir imge sağanağı olarak da dönüp gelecektir.

“Yağmur yağdığı vakit, hele geceleri, damlalar çinkoya düşmeye başlayınca bir melodi, bir senfonidir başlardı. Bu sesleri dinleye dinleye uyur giderdim.” Ve evin çocuklara bakan yüzü: Zengin, sonsuz, albenili ve sadece çocukluğa ait olabilecek olağanüstü miras: “İkinci üzerleri evin bahçesine vuran güneşin titreyen kızıl alevlerini seyredirdim. Kafesin arkasından mavi bölmeler halinde gök görünürdü. Evlerin bacalarından mavi dumanlar yükselir, güllerin ve dut ağaçlarının gölgeleri sanki bir şey anlatmaya çabalandı.”

Alâeddin Özdenören’in büyüdüğü evin kitap açısından zengin olmadığını anlıyoruz. Bunun en büyük nedeni babasıdır elbette. Babasının kitap okumadığını söyler. Evlerinde sadece iki kitap vardır; birisi duvara asılı yeşil bir bez içinde Kur’an, öbürü de babasına ait kırmızı kaplı bir mühendislik kitabı. Duvarda yeşil bir bez içinde asılı duran Kur’an’a ilişkin hatıraları bize Alâeddin Özdenören’in hayatına damgasını vuran heyecan umdesinin ne olduğunu da söyler: “Kur’an şuurumu heyecanlandırır, benliğimi istila ederdi, iç âlemle dış âlem arasında bağılıktı, kutsaldı ve ben bunu duyardım, yalnız duvarda asılı Kur’anı seyretmekle.”

1950’den 1954’e kadar babasının tayini dolayısıyla